

KOREAN STUDIES IN HUNGARY

VOLUME I

**ASPECTS OF KOREAN
CIVILIZATION**

EDITED BY

BIRTALAN ÁGNES

**EÖTVÖS LORÁND UNIVERSITY, DEPARTMENT OF INNER ASIAN STUDIES
BUDAPEST 2002**

***Sŏn*¹ mesterek a 20. század első felében**

BALOGH Tibor

Bevezetés

A koreai buddhizmus története már a kezdetektől fogva összeforrt a mesterek személyiségével, életművével. Minden korszaknak megvoltak a legkiemelkedőbb mesterei, eszmeiségük a leszármaztatás, a tan (*dharm*a) átadásának útján generációkon keresztül kihat évszázadokkal későbbre. A buddhizmus tipikusan olyan vallás, ahol a közösség (*sangha*) fontos szerepén túlmenően, a mester és tanítványai között különleges kapcsolat áll fenn. A tanítvány mester általi elfogadása jelzi azt, hogy a mester saját megvilágosodásából eredő feltételek alapján tanítványát érettnek találja, elismeri benne azt a megvilágosodott tudatállapotot, amely Buddha tanításainak megértéséből, annak a földi életben történő átéléséből ered.

Noha a buddhizmus évszázadokon keresztül domináns szerepet játszott a koreai dinasztiák életében, s ezzel az ország vezetésében, vallásként sajátosan az embert szólítja meg. A buddhista kultúrkörben felnevelkedett emberek legtöbbször a buddhizmus hitet, misztikumot és egyes kérdésekre választ jelent. Annak ellenére, hogy a történelmi időkben a szerzetesek általában a szegénység miatt gyermekként kerültek be a templomba, mindig számosan akadtak olyanok is, akik a szerzetesközösséghez önként csatlakozva, énjüket háttérbe szorítva, minden élő érdekében keresték, keresik a megvilágosodást.

Többek között ez az oka annak, hogy Koreában a buddhizmust a számára kritikus történelmi időkben sem lehetett kiirtani, a külső körülményektől független megvilágosodás-keresés tovább folytatódott. A buddhista filozófia e világ feletti jellege, erőszak- és megosztottság-ellenessége pedig számtalan olyan gondolkodót nevelt ki, akik a 20. sz. elején a japán gyarmatosítással szembeni nemzeti ellenállásban is részt vettek. Jelen írás célja, hogy a koreai buddhizmus történetének rövid áttekintése után, bemutassak néhány múlt századi *sŏn* mestert, akiknek életműve közvetlen hatással van a mai generációkra. Természetesen egy *sŏn* mestert többféle szempontból lehet értékelni, de önmaga számára egyetlen mérték van: a Buddha-tudatba való áttörés és az ebből eredő határtalan együttérzés.

A koreai buddhizmus történetének rövid áttekintése

A buddhizmus kínai közvetítéssel a 4. századtól fokozatosan nyert teret a Koreai-félszigeten. Ebben az időszakban a félszigeten három központosított államalakulat osztozott: északon Koguryŏ, dél-keleten Paekche, délnyugaton Shilla helyezkedett el. Földrajzi helyzetéből adódóan a kínai hatások legkevésbé Shillában érvényesültek, ezért a három közül ez volt az utolsó, amely 527-ben a buddhizmust államvallásként elfogadta.² A kínai Tang-dinasztia segítségével Koguryŏt és Paekchét legyőzve, Shilla 668-ban egyesítette a félszigetet. Az egyesült Shilla Királyság (668-935) uralkodóinak a vallás iránti elkötelezettsége a buddhizmus felvirágzását hozta el.

¹ A *sŏn* a kínai *ch'an* koreai átírása, ugyanennek japán megfelelője a *zen*. A tanulmányban a koreai szavakat a McCune-Reischauer rendszernek megfelelő átírásban használok.

² A legenda szerint a kínai Csin-dinasztia császára, Fu-csien küldte 372-ben az első buddhista szerzetest Koguryŏba, akit a király a város kapujában fogadott. 14 évvel később Maranandha, egy indiai szerzetes érkezett Paekchébe, ahol szintén kedvező királyi fogadtatásra talált. Sung király 538-ban Buddha szobrot, szerzeteseket és tanításokat küldött a japán uralkodó udvarába. Lásd bővebben Kim, T. H.: *The Buddhist Thought of the Koguryŏ*. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989, pp. 79-82.; Kamata Shigeo: *The Transmission of Paekche Buddhism to Japan*. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989, pp. 109-113.

A kor legendás mesterei közül kiemelkednek Wönkwang³, Wönhyo⁴, Ūsang⁵ és az askéta Chajang⁶, életük legfontosabb epizódjait a *Samguk yusa* „A három királyság történetei”⁷ mutatja be. Ők voltak azok a szerzetesek, akik sokszor a hírnévtől vezérelve a Tang-korabeli Kínába utaztak, hogy közvetlenül a kínai mesterektől tanulhassanak, visszatérve pedig buddhista írásokat és tárgyakat hoztak magukkal – így a kínai civilizáció közvetett elterjesztésével a shillai kultúra egy magasabb szintet érhetett el. A mesterek hozzájárultak a buddhista tanítások gyors elterjesztéséhez, és egyben megteremtették a koreai buddhizmus főbb iskoláinak doktrinális alapjait. Ez vezetett a különböző szekták kialakulásához, melyek közül a legbefolyásosabb az Ūsang mester által alapított Hwaom-szekta volt. Ebben az időszakban építették Korea máig létező legnagyobb és legfontosabb templomait (Pulguksa, T’ongdosa, Haeinsa, Pöpchusa), ezzel alapozva meg a vallás intézményi kereteit.

A *sŏn* buddhizmus Koreában először 630 körül jelent meg: a tanítást, hogy az ember kezdettől fogva Buddha-tudatú, és csak erre a ráébredésre vár, Pomnang mester hozta el Kínából, aki a Negyedik Pátriárka⁸ alatt tanult. Azonban a *sŏn* elterjedésével meg két évszázadot várni kellett. A koreai *sŏn* megalapozójának Toüi mestert tartják, aki a Kínában eltöltött 36 év után Koreába visszatérve elsőként hirdette a hirtelen megvilágosodás tanítását. Számos koreai szerzetes indult ismét Kínába, hogy tanuljon Ma-tsu⁹ követőitől. Az akár évtizedekig tartó kitaró gyakorlatot követően a Koreába visszatért szerzetesek alapították az ún. a koreai *sŏn* „Kilenc hegy iskoláját”.¹⁰

A buddhizmus, mint politikai tényező fénykorát a Koryŏ-dinasztia (935-1392) uralkodásának közel fél évezrede alatt élte. A dinasztiaalapító Taejo királynak az volt a meggyőződése, hogy saját politikai céljainak megvalósítása és az ország felvirágoztatása kizárólag Buddha jóakarától függ. A buddhizmus államvallásként a királyi ház életvitelének és szertartásainak minden részletét uralta. A társadalomban a szerzetes volt a legmagasabb rendű foglalkozás, az ország erőforrásait felemésztették a kiterjedt templomépítkezések és a nagyszabású ünnepek. A 12. század volt a koreai buddhizmus aranykora – a század második felé működött Chinul (1158-1210) mester, aki Korea talán legeredetibb buddhista gondolkodójaként új tartalommal töltötte fel a koreai *sŏn* irányzatot.

Bár a buddhizmus valódi természete a könyörület, a tisztaság és az önzetlenség, a Koryŏ-dinasztia uralkodása alatt a szerzetesek jelentős gazdasági és politikai hatalom birtokosai voltak. A szerzetesek hatalmukat és befolyásukat kihasználva egyre korruptabbá váltak, és a konfu-

³ Wönkwang nevéhez fűződik az arisztokraták gyermekeiből szerveződött *hwarang* csoportok filozófiája: 1. Legyél hű az országhoz! 2. Légy engedelmes a szüleidhez! 3. Légy hűséges a barátaidhoz! 4. Legyél bátor a háborúban! 5. Légy megfontolt és igazságos, ha valaminek vagy valakinek elveszed az életét! Ahn Kye-hyŏn: *A Short History of Ancient Korean Buddhism*. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989, p. 18.

⁴ Wönhyo (617-687) a Shilla korabeli koreai buddhizmus legendás alakja volt. Amellett, hogy járatosságot szerzett a különböző iskolák tanításaiban, meggyőződése volt, hogy a buddhizmust az emberek mindennapi életének részévé kell tenni. Sok történet szól azokról az epizódokról, ahogyan a bohém szerzetes a falvakat járva együtt énekel és táncol az emberekkel, máskor pedig a hegyekben magányosan meditál. Kim Duk-hwang: *A History of Religions in Korea*. Daeji Moonhwa-sa, Seoul 1988, p. 113.

⁵ Egy érdekes legenda szerint Ūsang (625-702) 10 évet töltött Kínában, ahol egy fiatal arisztokrata lány szerelmes lett belé. Amikor Ūsang hajója elhagyta a kikötőt, a lány fájdalomában a tengerbe ugrott, egy sárkánnyá változott és egészen hazáig követte őt. Rhi, Ki-yong: *Shilla Buddhism: Its Special Features*. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989, p. 194.

⁶ A királyi vérből származó Chajangnak (608-686) már felesége és gyermekei is voltak, amikor elhagyta családját és szerzetesnek állt. Chinpŏng király fontos pozícióra kérte fel, és halállal fenyegette, ha nem vállalja el, de Chajangnak végül mégis sikerült meggyőznie az uralkodót. Ahn Kye-hyŏn: *A Short History of Ancient Korean Buddhism*. pp. 19-20.

⁷ Történelmi tényekből és mitológiai elemekből alkotott anekdota-gyűjtemény, melyet Iryŏn (1206-1289) állított össze. A koreaiak szent könyvének tekintett műben a legtöbb történet buddhista jellegű, a szerzője, aki maga is szerzetes volt, arra hívja fel a figyelmet, hogy az ország létrejötte és felvirágzása a buddhizmus védőerejének volt köszönhető.

⁸ A *ch’an* története szerint a tan átadásának útja egészen Buddha Sakyamuniig visszavezethető. Indiában összesen 28 pátriárka volt. Az első kínai pátriárka maga Bodhidharma volt, aki Indiából átvitte a tanításokat. A negyedik pátriárka Tao hsin (580-651) volt. Linssen, R: *Le zen – Sagesse d’Extrême-Orient*. Marabout Université, Verviers 1969, p.37.

⁹ A nyolcadik kínai pátriárka, aki elvetette az addigi konvencionális intellektuális megközelítést, és a hirtelen megvilágosodást a tanítvány sokkolásával kívánta elérni. Linssen, R: *Le zen – Sagesse d’Extrême-Orient*. p. 38.

¹⁰ Ezek egyesülésével jött létre később a jelenkori koreai buddhizmus intézményes irányítójának tekinthető *Ch’ogyŏ-jong*.

cianizmus térnyerésével egyidőben a megtisztulási folyamat következményeként a buddhizmus vallásként is menthetetlenül háttérbe szorult.

A Koryö-dinasztia bukásával a Chosön-dinasztia (1392-1910) a neo-konfucianizmus erkölcsi és társadalomszervező erejét használta fel hatalmának megszilárdításához, s a buddhizmus befolyása gyorsan erodálódott. A dinasztia ötszáz éves uralkodása alatt természetesen a buddhizmus, mint vallás nem szűnt meg, csak központi jellegét elveszítve, a királyi udvarból és az arisztokraták házaiból visszaszorult a hegyekbe. Az időnkénti megerősödés általában néhány karizmatikus szerzetes és az uralkodó közötti erős kapcsolatnak volt köszönhető.¹¹ A 16. századra a buddhizmus állami elnyomása fokozódott, és 1623 után a szerzetesek még a fővárosba sem léphettek be. Ebben a kritikus időszakban is természetesen akadtak *sön* mesterek, pl. Sösan vagy Samyöng, akik a tradíciókat életben tartották.

A buddhizmus helyzete a Chosön-dinasztia utolsó időszakában és a japán gyarmatosítás alatt

A 19. század végére Korea és külföldi hatalmak közötti kapcsolatok gyakoribbá válásával, a kormány fokozatosan enyhített a buddhizmussal szembeni elnyomó politikáján. 1895-ben Sano-en-rei, egy japán szerzetes petíciójára Kjong király visszavonta azt a rendeletet, amely megtiltotta, hogy buddhista szerzetesek belépjenek a fővárosba. A király engedélyezte templomok létesítését a fővárosban, és 1899-ben a főváros keleti kapujánál felépült a Wönhüng-templom. 1904-ben a kormány a buddhista szerzetesek kezébe adta át a vallási élet irányítását.

1910. augusztus 29-én Japán erőszakkal annektálta Koreát, és az ország a japán főkormányzó kizárólagos irányítása alá került. Az 1911-ben hozott rendelkezések értelmében a koreai buddhista intézményrendszer irányítását a japán főkormányzó vette át. A japán kormányzat elképzelése az volt, hogy a koreai buddhizmust teljes mértékben a japán *soto*¹² szektába asszimilálja. Az országot 30 körzetre osztották fel, és ennek megfelelően 30 főtemplomot jelöltek ki, amelyek a körzet többi templomát ellenőrizték, irányították.¹³

Annak ellenére, hogy a japán gyarmati kormányzat rendeletével megszüntette a buddhizmus megaláztatását, és jelentős javulást hozott a szerzetesek és a templomok biztonságát érintően, a vallás egyben a gyarmati elnyomás egyik eszköze is lett. A Buddha szobrok előtt a japán császárt magasztaló kegytárgyakat kellett elhelyezni, a szerzeteseket pedig a japán buddhista ünnepek betartására kötelezték. A templomok irányításában megszűnt a konszenzusos vezetés, e helyett a rendelet a vezető szerzetes egyszemélyű döntését írta elő. A vezető szerzetes megválasztását egyes japán szekták manipulálták, és ennek köszönhetően több japán szekta erőteljes befolyást szerzett a kisebb templomokban.

A japán gyarmati uralom a szerzetesek magánéletében is gyökeres változást hozott: 1926-ban a főkormányzó utasította a buddhista egyházat, hogy legalizálja a szerzetesek családi életét. 10 évvel később a körzeti templomok vezetőinek többsége már családjával élt. A buddhista tilalmakat, a *sangha* szabályzatát tiszteletben tartó konzervatív szerzetesréteg ellenállásának kifejezésére önálló templomokat alapított. A családos és nem családos szerzetesek között egészen 1954-ig tartott a sokszor tragédiákat követelő ellenségeskedés.¹⁴

¹¹ A csapatokba szerveződő, harcoló szerzetesek az uralkodó megbecsülését a japán invázió elleni nemzetvédő háborúban (Toyotomi-háború 1592) is kivívták. Kim, D. H.: *A History of Religions in Korea*. pp. 126-129.

¹² Az egyik legjelentősebb japán buddhista szekta szintén a hatodik pátriárkáig vezet vissza történetét. Az első bizonyított megjelenése Japánban 1227-re tehető. Linssen, R: *Le zen – Sagesse d'Extrême-Orient*. p. 46.

¹³ A buddhista intézményrendszer adminisztratív irányításáról lásd Kim, D. H.: *A History of Religions in Korea*. pp. 244-246.

¹⁴ 1954. márciusi és novemberi rendeleteiben a független Koreai Köztársaság első elnöke, Rhee Syng Man utasította a buddhista egyházat a megtisztulásra. A Ch'ogyé-jong ismét életbe léptette a szerzetesek házasságára vonatkozó tilalmát, de néhány „szakadár” szekta nem tartotta ezt önmagára nézve kötelező érvényűnek. Az ellenségeskedések és vádaskodások korlátozottan, de a mai napig tartanak. Kim, H. D.: *A History of Religions in Korea*. p. 243.

A japán gyarmati elnyomás – a pozitív hatásai ellenére – nagyon sok koreai szerzetesben váltott ki ellenérzést. A szerzetesek nemcsak az ország függetlenségének elvesztése miatt éreztek fájdalmat, de tudatában voltak annak is, hogy ezzel veszélybe kerültek a koreai buddhista hagyományok is. A gyarmati kormány leplezetlenül próbálta a koreai zent a japán *soto* szektába olvasztani, de ezek a próbálkozások – egyes formai elemektől eltekintve – a koreai *sangha* ellenállásába ütköztek. Ebben az időszakban a *sōn* közösség ismét erősödni kezdett, amely elsősorban a Chinul-i *sōn* hagyományainak újraélesztésében jelentkezett. A Chinul-i tanításokhoz való visszatérés érdekében a koreai mesterek igyekezete kettős célt szolgált: egyrészt revitalizálni a kiüresedett *sōn* irányzatot az országban, másrészt a koreai *sōn* hagyományok megerősítésével felvenni a harcot a buddhizmus erőszakos japánosításával. Nem tartom véletlennek tehát, hogy Chinul (első) újrafelfedezése éppen ebben az időszakban történt.

Kyōngho mester (1849-1912)

Elsőként meg kell emlékeznünk a késői Chosōn-dinasztia legkiemelkedőbb, legnagyobb hatású *sōn* mesteréről Kyōnghoról, aki minden erejével megpróbált új életet önteni az előző háromszáz év buddhizmusellenes politikájában kifáradt *sōn* áramlatba. Kyōngho volt az, aki összegyűjtötte Chinul műveit, s ez mai napig a legnépszerűbb szöveg a buddhista szerzetesek között.

Csakúgy mint több hasonló társát, őt is a szülei korai halála készítette arra, hogy a szerzetesek között találjon otthont. Harminc éves korában, amikor a főváros felé vette útját, megállt egy kis faluban, ahol valamilyen járvány ütötte fel a fejét. Csodálkozott, hogy egy lélek sincs az utcákon, és bement az egyik házba, ahol szörnyű látvány fogadta: több, már javában foszlásnak indult holttestet talált. Ez az élmény döbentette rá, hogy minden emberi tudás értelmetlen, az ember sorsa az, hogy a halállal kell szembenéznie.¹⁵ Ezt írja erről: „*Ha megvizsgáljuk a lelkünket, el kell gondolkodnunk azon, hogy testünk nem más mint, egy halott teste, és minden földi dolog csak egy álom függetlenül attól, hogy helyes vagy helytelen... Az élet rövid, ezért az embernek el kell feledkeznie a világi dolgok követéséről, egyetlen dolga van csupán: folyamatosan figyelnie a lelkét.*”¹⁶

Ezután visszatért a Tonghaksa templomba, és meditáció útján kezdte keresni az igazságot. A szobájába bezárkózva éjjel-nappal a következő *kongan-on*¹⁷ meditált: „*A ló már megérkezett, mielőtt a szamár elment.*” Negyvenes éveiben az országot járva a leghíresebb templomokban tanította a Chinul-féle *hwadu sōn*-meditációt. Annak ellenére, hogy tanításainak középpontjában Chinul hagyományai voltak, nem formált előítéletet bármilyen más gyakorlat ellen. Hirdette, hogy Buddha az embereknek befogadóképességük szerint a legkülönbözőbb módszereket mutatta meg, melyek céljukat tekintve nem különböznek egymástól. A közösségi gyakorlatra nagy hangsúlyt helyezett. A Haeinsa templomban telepedett le, ahol új *sōn* termet építtetett. A híre számos tanítvány érkezett, akik néhány éves gyakorlat után az ország különböző templomaiban élesztették fel a *sōn* hagyományokat – ilyen értelemben Kyōngho a koreai *sōn* reneszánszát hozta el.¹⁸

Kyōngho 1903-ban egy kisebb templomban (Wōlch’ōng-sa) tartott előadást, s ezt követően hirtelen, egy szó nélkül hagyta el a termet, és teljesen eltűnt a közéletből. Miként nagy elődje

¹⁵ A holttestekkel és a betegséggel való váratlan kapcsolatba kerülés okán történő megvilágosodás vagy az élet értelmetlenségének, az érzékeink csalthatóságának felismerése Sakyamunit követően is több szerzetes életében sorsfordulót jelentett. Az egyik legismertebb történet Wōnhyo életének azon epizódja, amikor éjszakára egy barlangban szállt meg, ahol – mivel a sötétben nem ismerte fel a tárgyakat – valójában egy koponyában összegyűlt vízzel oltotta szomját. Részletesen: Kim D. H.: *A History of Religions in Korea*. p.112.

¹⁶ Kyōngho mester életéről részletesen lásd Sök, Do-ryun: *A Study of Korean Zen Buddhism*. In: *Korea Journal*. Seoul 1995. feb. 1., p. 31.

¹⁷ Koreában a *kongan* és a *hwadu* fogalma összemosódik, lényegében szinonimaként használják azokat, annak ellenére, hogy két különböző fogalomról van szó. A *kongan* egy egész helyzetre vonatkozik, mely általában egy párbeszéd a mester és tanítvány között, míg a *hwadu* – gyakran kérdés formájában – ennek csak a lényegét próbálja megragadni. Célját tekintve azonban mindkettő a felesleges gondolatoktól szenvedő tudatot próbálja meg lecsendesíteni.

¹⁸ Mok, Chōng-bae: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. The Korean Buddhist Research Institute, Dongguk University Press, Seoul 1993, p.243.

Wönhyo, haját ő is megnövesztette, utcai ruhát vett fel, és egy távoli kis halászfaluban telepedett le, ahol az írástudatlan helyi gyerekeket tanította. Bár halála előtt két tanítványát, Mangongot és Suwölt elhívta magához, sohasem adott világos magyarázatot eltűnésének okára. Valószínűleg a híres *sōn* mesterekkel szembeni elvárások és nyomás miatt határozott úgy, hogy elhagyja a vallás intézményi kereteit. Utolsó verse így hangzik:

*„A tiszta lélek holdjának fénye
Lenyeli a világot.
Amikor a lélek és a hold mind elfelejtődik,
Mi ez?”¹⁹*

Mangong (1871-1946)

Mangong egyike volt azoknak a szerzeteseknek, akik eltökélten küzdöttek a japán fő kormányzó elképzelései ellen, mindenáron meg akarta akadályozni, hogy a koreai *sanghát* belekényszerítsék a japán stílusú buddhizmusba. 1937-ben, amikor a japán fő kormányzó ismét összehívta a vezető szerzeteseket, Mangong dühösen rácsapott öklével a fő kormányzó asztalára: *„A végső igazság világegyeteme tiszta és üres. Honnan jöttek a hegyek, a folyók, és honnan jött maga a föld? Miért kellene követnünk a japán buddhizmust?”* Mangong szavai annyira megérintették a fő kormányzót, hogy kivívta annak tiszteletét, és híre elterjedt az egész országban.²⁰

Az árva gyermekként szerzetessé lett Mangong nyolc évig meditált a Kyōngho-tól kapott *kongan*-on: *„Minden visszatér az Egyhez, hová tér vissza az az Egy?”* A meditációba belemerülve az egyik éjjel, amikor egy pillanatra kinyitott a szemét, azt vette észre, hogy minden eltűnt előle. Az ürességben csak egy, a holdhoz hasonlító fényes kör maradt. Ebben a pillanatban, amint meghallotta a reggeli ima hangját, megvilágosodott:

*„Az üres hegy igazi természete túlmutat a jövő és a múlt millió évein,
Fehér felhők és a szél csak jön és megy.
Miért ment Bodhidarma Kínába?
A kakas hajnalban kukorékol, és a nap felkel a horizonton túlról.”²¹*

Mangong halálának körülményei is legendások. Amikor elérkezett eltávozásának napja, megmosdott, majd lótusz-ülésben elhelyezkedett a párnáján. Szemben vele a falon lévő tükörré pillantva, tükörképének Mangong ezt mondta: *„Eljött az idő, hogy elhagyjalak téged.”²²* Nevetett és meghalt.

Suwöl (1855-1928)

Kyōngho mester legidősebb tanítványa Suwöl volt. Nagyon szegény család fiaként nem volt más választása, mint hogy 29 éves korában szerzetesnek álljon. Azonban a falusi templom vezető szerzetese korára és teljes írástudatlanságára hivatkozva nem akarta befogadni. Végül mégis munkát ajánlott neki a templomban, és adott neki egy rövid szútrát, hogy kétkezi munkája közben szakadatlanul azt ismétlgesse. Egy nap miközben munkájával volt elfoglalva, *samadhi*-ba²³ zuhant. Néhány évvel később találkozott Kyōngho mesterrel, akinek felügyelete alatt folytatta *sōn* gyakorlatát.²⁴

¹⁹ Fordítás angolból Kim Tal-jin: *Korean Zen Poems, Ancient and Modern in Two Volumes*. Yolhwadang, Seoul 1984, p.170.

²⁰ Mok, C. B.: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. p.247.

²¹ Mok, C. B.: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. p. 248.

²² Mok, C. B.: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. p. 247.

²³ A tudat olyan koncentrált állapota, ahol a külső tényezőkkel megszakad a kapcsolata.

²⁴ Mok, C. B.: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. p. 250-251.

1912-ben Mangong-gal együtt keresték fel az idős Kyōnghot. Mesterük elhamvasztását követően Suwōl a japán megszállók elöl több szerzetestársával együtt menekülve Mandzsúriába utazott, ahol egy kis remetelakot épített magának.

Yongsōng (1864-1940)

Yongsōng mester a koreai függetlenségi mozgalom kiemelkedő alakja volt. 1910-ben, amikor Japán annektálta Koreát, Yongsōng azonnal az ellenállókhhoz csatlakozott. 1911-ben felköltözött a fővárosba, és egy kicsiny templomot alapított a belvárosban. Ez nemcsak a főváros legfontosabb *sōn* központja lett, de egyben a koreai függetlenségi mozgalom egyik főhadiszállásává is vált.

1919. március 1-én az egész országban japánellenes demonstrációkra került sor. Yongsōng egyike volt annak a 33 hazafinak, akik a koreai függetlenségi nyilatkozatot megfogalmazták, és aláírták. Megtorlásul a japánok a mestert 3 évre bebörtönözték. Ekkor öntötte írásba gondolatait, „*Nagy megvilágosodási mozgalom*”²⁵ címmel. A fő gondolata az volt, hogy a buddhizmus tanításait, szellemét tudatosan felhasználva kell a társadalmat megreformálni. Ennek szellemében szabadulását követően a *sōn*-t népszerűsítette az egész országban, és számos *sōn* központot alapított a hívek számára. A szülői Taegaksa templomban működő központ feladata az volt, hogy a szerzetesek az eredeti kínai nyelvű buddhista szövegeket koreaira fordítsák le. Erőfeszítéseinek köszönhetően a legfontosabb buddhista szövegek – a *Virágfüzér szútra*²⁶ és a *Gyémánt szútra*²⁷ – koreai nyelven is hozzáférhetővé váltak. Yongsōng az ország gazdasági függetlenségének is nagy jelentőséget tulajdonított. Országszerte farmokat, gyümölcsösöket hozott létre, ahol a *sōn* gyakorlat és a mezőgazdasági munka együtt töltötte be a szerzetesek és a hívek napjait.²⁸

A megvilágosodással kapcsolatos első élményét akkor élte át, amikor 26 évesen egy hídon kellett átmennie. Az alábbi versben örökítette meg ezt a pillanatot:

*„Az ezeréves hold a Kumo hegy fölött függ,
A Naktong folyón a hullámok messziről érkeznek.
Merre tart a halászhajó?
A nádasban ring mindörökké.”*²⁹

A nevezetes élményét követően mestert keresve több templomban is megfordult. A Haeinsa kolostorban találkozott Kyōngho mesterrel 1902-ben. Tőle kapta ezt a *kongan*-t: „*A hegyeknek, a folyóknak és a hatalmas földnek mind megvan az eredete. Mi az ember eredete?*”³⁰

Személyéhez nagyon sok legenda kapcsolódik. 60 éves volt, amikor szútra-ismételgetés közben kiesett az egyik foga. Nem gondolván semmire, egy mozdulattal kihajította a templomból. Egyik tanítványa éppen ekkor az udvaron állt, és egy apró, fényes tárgyat látott a sötétben. Közelebb lépve látta, hogy a mester kihajított fogából árad a fény. A fogat egy sztúpában helyezték el a Yongt’ap templomban.³¹

Hyewōl (1861-1937)

Hyewōl, aki sem írni, sem olvasni nem tudott, szintén Kyōngho mester útmutatásait követve kezdte el *sōn* gyakorlatát 24 évesen.

Híres tanítása így szólt:

²⁵ [Han kanyōng undong]

²⁶ [Szkr. *Avatamsaka sutra*; kor. *Hwaōmkyōng*]

²⁷ [Szkr. *Vajracchedika prajnaparamita sutra*; kor. *Kūmkangkyōng*]

²⁸ Mok, C.B.: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. p. 256.

²⁹ Fordítás angolból Kim T. J.: *Korean Zen Poems, Ancient and Modern in Two Volumes*. p.165.

³⁰ Sōk Do-ryun: *A Study of Korean Zen Buddhism In Korea Journal*. 1995. feb.1 p. 34.

³¹ Mok, C.B.: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. p. 257

„Két kardom van.

Az egyik kard megöli az embereket, a másik visszahozza őket az életbe.

Légy óvatos, mert ha találkozol a kardommal, elveszted az életed.”

Egy japán tábornok, aki gyűlölte a buddhista szerzeteseket, hallomást szerzett Hyewöl tanításáról. Egy nap felkereste a szerzetest és előrántva tökéletes pengéjű kardját így szólt: „Hallottam, hogy van egy emberölő kardod, és egy másik, ami visszahozza az embereket az életbe. Mutasd meg nekem, vagy most azonnal megöllek az enyémmel!” Hyewöl a félelem vagy meglepetés minden jele nélkül elmosolyodott, és ezt válaszolta: „Rendben van, ha valóban akarod, megmutatom. Nézz hátra, ott van jobbra mögötted.” Abban a pillanatban, amikor a tábornok hátranézett, Hyewöl három óriási ütést mért a tábornok tarkójára, s közben ezt kiabálta: „Itt van a kardom.” A tábornok a meglepetéstől és az ütések erősségétől a földre rogyott, de felismerve Hyewöl szellemi erejét, attól kezdve tisztelte a szerzetest.³²

Manhae (1879-1944)

Manhae szerzetesként szintén részt vett a március 1-i függetlenségi mozgalomban, de emellett a századforduló egyik legkiválóbb költője is volt.³³ A szabadság és az egyenlőség eszméjét hirdetve a függetlenségi mozgalomban a passzív ellenállás és az erőszakmentesség oldalát képviselte.

24 éves korában szentelték fel szerzetessé, ezt követően kolduló szerzetesként bejárta Mandzsúriát és Szibériát. 1908-ban Japánba utazott, hogy felkeresse Tokió és Kiotó leghíresebb templomait. Ekkor ismerte fel Korea elmaradottságát, és megállapította, hogy ez egyben igaz a koreai buddhizmusra is. 1909-ben *Chosön pulkyo puhware taehayō* „A koreai buddhizmus újraélesztéséről” című esszéjében fogalmazta meg a koreai buddhizmusról alkotott véleményét. Manhae értékelése szerint a koreai buddhizmust csak belső reformokkal lehet megmenteni a japán gyarmatosítás következményeitől. Vallásként csak abban az esetben éledhet újjá, ha az intézményi keretek megváltoztatásán túlmenően, visszatér a hagyományaihoz, mert a buddhizmus lényege az emberek személyes életén keresztül mutatkozik meg.

Manhae biztosította a függetlenségi mozgalom ideológia és filozófiai háttérét. Szerinte a buddhista tanítások középpontjában a szabadság eszméje állt, melynek jelentése abban a folyamatban bontakozik ki az ember számára, ahogyan felismeri önmagában a Buddha-természetet. Ezért a szabadság minden emberi lény immanens vele született joga. Ezt írja a *Gondolatok Chosön függetlenségéről* című írásában: „A szabadság az élete minden dolognak, a béke pedig boldogság az életben. Ezért halott, aki nem szabad, és kétségbeesett, akitől a békét elvették. Az elnyomott ember mintha egy sírban élne, akinek pedig örökké küzdenie kell, annak az egész élete nem más, mint a pokol. Ezért a boldogság alapja ezen a világon a szabadság és a béke. A békéért az emberek készek feladni életüket is, mintha az csak annyit érne, mint egy porszem, a béke megőrzéséért pedig minden áldozatot elfogadhatónak találnak.”³⁴

Hanam (1876-1951)

Hanam szegény család sarjaként egy birtokon dolgozott, mielőtt 19 éves korában szerzetes lett. Egy nap tanúja volt annak, ahogyan a birtok tulajdonosa brutálisan megvert egy másik fiatal napszámost. A szörnyű kép rádöbbentette az emberi lét kegyetlenségére és a szenvedésre, ezért elhatározta, hogy maga mögött hagyja a világot. Chinul mester sorait olvasva érte az első

³² Sök D. R.: *A Study of Korean Zen Buddhism*. p. 35.

³³ Manhae eredeti nevén (Han Yong-un) 1928-ban adta ki leghíresebb, a *Nimūi ch'inmuk* „A kedves hallgatása” című versét, ahol a kedves szó egyaránt jelenti a szerelmet, Buddhát és a hazát. Az ellenállási mozgalomban játszott szerepéről lásd Kim D. H.: *A History of Religions in Korea*. p. 243.

³⁴ Fordítás angolból. Lásd Mok, C. B. : *The History and Culture of Buddhism in Korea*. p. 236.

megvilágosodás: „*Ha valaki úgy akarja követni a Buddha útját, hogy közben makacsul ragaszkodik ahhoz, hogy Buddha olyan valami, ami a lelkén kívül áll, és a Dharma a természet felett található, akkor értelmetlenül fog szenvedni, még akkor is, ha megszabadulását bizonyítván testét tűzzel égeti, porrá zúzza csontjait, kifordítja velejét, vagy vérével írja a szútrát, vagy sohasem hajtja álomra a fejét, és csak egyszer eszik egy nap, vagy éppen megtanulja az egész Tripitakát.*”³⁵

Kyōngho mester tanításait hallgatva egy pillanat alatt azt érezte, hogy átlátja az egész univerzumot, és amit csak lát vagy hall, az nem más mint saját maga. Erről így ír:

„*Az ég a lábam alatt hever, a föld a fejem fölött,
Kezdetől fogva nincs belső, sem külső, sem köztes.
A béna jár, a vak lát,
Az északi hegy egy szó nélkül a déli hegyre vár.*”³⁶

A koreai háború kitörésekor 1950-ben a hadsereg elrendelte a Sangwonsa templom evakuálását. Hanam – tanítványai könyörgése ellenére – maradt, mondván, hogy amikor 25 évvel ezelőtt oda érkezett megfogadta, hogy haláláig ott marad. Miután mindenki elmenekült, az észak koreai katonák elfoglalták a templomot. Amikor meglátták Hanam mestert, ahogyan nyugalmat árasztóan meditált, bátorsága annyira mély benyomást tett rájuk, hogy nem bántották. Hanam sok hetes böjtölést követően lótszülésben halt meg 1951 márciusában.³⁷

Összegzés

Az Indiából Kínán át keletre terjedő szellemi áramlat egyik végállomásaként, Koreában a buddhizmus első ezer éve meghatározó szerepet játszott az ország társadalmi rendjének és – az őshittel kölcsönhatásba lépve – sajátos kultúrájának kialakulásában. Az erős kínai befolyástól függetlenül a buddhizmus Koreában is kitermelte saját mestereit, akik azon kívül, hogy felvirágoztatták a helyi buddhizmust, gyakran a koreai történelem kiemelkedő alakjainak sorába emelkedtek. A Chosŏn-dinasztia elnyomása alól kiszabaduló *sŏn* irányzat vitalitására jellemző, hogy visszanyúlva a hagyományokhoz azonnal nagyhatású egyéniségek – Kyōngho és *dharm*a tanítványai – emelkedtek ki. A japán gyarmati rendszer bevezetését követően a koreai nemzet számára válságos időszak következett, de az ellenállás és a függetlenség eszméje a szerzetesek közösségét is megmozgatta. Talán nem véletlen, hogy épp a koreai *sŏn* hagyományokhoz visszanyúló Kyōngho tanítványai voltak a *sangha* ellenállásának legaktívabb képviselői.

Hivatkozott irodalom

- Ahn Kye-hyŏn: *A Short History of Ancient Korean Buddhism*. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989
- Kamata Shigeo: *The Transmission of Paekche Buddhism to Japan*. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989
- Kil, Hee-sung: *Chimul, the Founder of Korean Sŏn Tradition*. Berkeley Buddhist Studies Series, Berkeley 1984
- Kim Duk-hwang: *A History of Religions in Korea*. Daeji Moonhwa-sa, Seoul 1988
- Kim Tal-jin: *Korean Zen Poems, Ancient and Modern in Two Volumes*. Yolhwadang, Seoul 1984

³⁵ Fordítás angolból. Lásd Sök D. R.: *A Study of Korean Zen Buddhism*. p. 38. Hanam mester volt az, aki Chinul válogatott munkáit megjelentette 1937-ben. Erről lásd Kil, Hee-sung: *Chimul, the Founder of Korean Sŏn Tradition*. Berkeley Buddhist Studies Series, Berkeley 1984, p.177.

³⁶ Fordítás angolból Kim, T. J.: *Korean Zen Poems, Ancient and Modern in Two Volumes*. p.177.

³⁷ Mok, C. B.: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. pp. 290-291.

- Kim, Tong-hwa: The Buddhist Thought of the Koguryō. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989
- Linszen, R: *Le zen – Sagesse d'Extrême-Orient*. Marabout Université, Verviers 1969
- Mok, Chōng-bae: *The History and Culture of Buddhism in Korea*. The Korean Buddhist Research Institute, Dongguk University Press, Seoul 1993
- Rhi, Ki-yong: Shilla Buddhism: Its Special Features. In: *Introduction of Buddhism to Korea*. Szerk. L. Lancaster, Asian Humanities Press, Berkeley 1989
- Sök, Do-ryun: A Study of Korean Zen Buddhism. In: *Korea Journal*. Seoul 1995. feb. 1.